ΣΤΟ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΕΝΑΡΞΙ τοῦ Πειραματικοῦ Θεάτρου τσέπης ('Ακαδημίας 28) —τριακοστοῦ ἐν ἐνεργείᾳ— καινούργιου, μικροῦ καὶ ἄνετου, μὲ τὸν «Γυρισμὸ» τῆς Μαριέτας Ριάλδη ποὺ εἶναι, ἐν προκειμένω συγγραφέας, σκηνοθέτις, πρωταγωνίστρια καὶ θιασάρχις.

'Ο «Γυρισμὸς»

Τοῦ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΔΟΞΑ

ΗΟΝΟΜΑΣΙΑ «Πειραματικο Θέατρο» δημιουργεῖ ἕνα μεγάλο ἐνδιαφέρον καὶ μιὰ ἐξ ἴσου μεγάλη εὐθύνη. Κι' ἐξυπακούει προϋποθέσεις πίστης, μόχθου κι' ἐμπειρίας, πρακτικῆς καὶ θεωρητικῆς, γιὰ νὰ μπορέσῃ ν' ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὸν ἴσκιο τοῦ «ἐρασιτεχνισμοῦ». Νομίζω πώς, σὰν σύνολο, ἡ πρώτη ἐμφάνισι τῆς προσπάθειας αὐτῆς φαίνεται ἐνήμερη στὸ χρέος της καὶ ἀνταποκρίνεται πρὸς αὐτό.

Τὸ ἐναρκτήριο καὶ σκηνικὰ πρωτοφανέρωτο ἔργο «Γυρισμὸς» τῆς Μαριέτας Ριάλδη —Ἕνα μακρὺ μονόπρακτο διαρκείας σαρανταπέντε περίπου λεπτῶν— δὲν εἶναι ἔργο μὲ πλοκὴ οὔτε μὲ θεατρικότητα. Στὴ θέσι τους εἶναι ἡ ἐναλλαγὴ καὶ ὁ συμβολισμὸς ἢ ἀλληγορία μὲ ἐκφρασι δραματικοῦ λυρισμοῦ. Σκηνὲς ποὺ ἐναλλάσσονται σὰν «ντοκουμέντα», ἐρωτήματα ποὺ διατυπώνουν μιὰ διαμαρτυρία ἢ ἕνα παράπονο, ἀπαντήσεις ποὺ θυμίζουν τὸ πιραντελλικὸ «Ἔτσι εἶναι ἂν ἔτσι νομίζετε» ἢ τὸ «δὲν εἴχαμε παρὰ ὅ,τι ἐχάσαμε» ἢ τὴν ἐλπίδα ποὺ ἀσθηστο καντήλι φέγγει τὰ σκοτάδια τῆς καρτερίας , ὅπως λέει ὁ Σίλλερ στὴν «Ἐλπίδα» του: «Στὸν τάφο τὴν ἐλπίδα του ξανά τηνε στυλώνει» ἕνα τάφο ποὺ περιέχει τὸ «ἐκ τοῦ τεθνεῶτος τὸ ζῶν» κατὰ τὴν σωκρατικὴ ἔκφρασι στὸν «Κρίτωνα» ἢ τὴν μεσιακὴ προσδοκία. Τὴν προσδοκία τοῦ Λυτρωτῆ. Μια προσδοκία «καθαρτική» ποὺ θὰ πραγματοποιηθῇ ἀπόξω ἢ ἀπὸ μέσα. "Ενας Χριστὸς ποὺ θ' ἀναστηθῇ ἀπὸ τὸν τάφο τοῦ νεκροῦ ἢ ἀπὸ τὸν σπαραγμὸ τῆς ψυχῆς. Μιὰ πνοὴ Κλωντὲλ ἐδῶ, ἀσχετη πρὸς τὸν ἰησουϊτισμὸ τῆς συμφεροντολογίας του καὶ σχετικὴ μὲ τὴν θρησκευτικὴ ἱερότητα τοῦ ἀνθρώπινου πόνου. "Οχι ἑνὸς πόνου μεταφυσικοῦ, μὰ αὐτοῦ ποὺ νιώθει ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος σὲ παγκόσμια κλίμακα καὶ ἰδιαίτερα οἱ νέοι. Αὐτοῦ ποὺ περιέχεται καὶ στὸ φετινὸ χριστουγεννιάτικο μήνυμα τοῦ Πάπα ποὺ χαρακτηρίζει τὴν σημερινὴ ἀνθρωπότητα «κουφὴ στοὺς γογγυσμοὺς τῶν φτωχῶν καὶ σπαραγμένη ἀπὸ τὴν ἐξέγερσι τῶν νέων καὶ τὴν καταπίεσι τῆς βίας, μὲ ἠθικὲς ἀξίες πολύτιμες ποὺ κατρακυλᾶν στὸ χαμό».

ΗΠΟΙΗΣΙ καὶ τὸ θέατρο στὴν Εὐρώπη καὶ στὴν 'Αμερικὴ ἔχουν ἐπισημάνει τὶς «θέσεις» αὐτὲς μὲ ἀγανακτισμένη ἐπιθετικότητα. Κι' ἀκόμα περισσότερο ἔμπρακτα τὰ «ὡργισμένα νιάτα». 'Η Μαριέτα Ριάλδη ἐπισημαίνει τὰ ἴδια γεγονότα μέσ' ἀπὸ πρίσματα ἐξιδανικευτικὰ καὶ ἀλληγορικά, σ' ἕνα κλίμα κατάθλιψης καὶ καρτερίας, ἀντίστασης καὶ προσδοκίας, μ' ἕνα λόγο ξεκάθαρο καὶ λυρικὸ καὶ σὲ μιὰν ἀτμόσφαιρα ὑποβλητική "Ετσι ἐνῶ τὸ ἔργο δὲν ἔχει θεατρικὸ ἐνδιαφέρον κι' ἐνῶ οἱ σκηνὲς ἔχουν τὴν αὐτονομία τους, δημιουργεῖται συμπερασματικὰ ἡ δραματικὴ ἐντύπωσι ποὺ προκαλεῖ τὸ δέος καὶ τὴν συμπόνια. 'Από τὴν ἄποψι αὐτὴ καὶ μέσα στὸ πλαίσιο μιᾶς πειραματικῆς προσπάθειας οἱ ἐνδιαιρέσεις εἶναι ἀξιόλογες ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς θεατρικῆς τεχνικῆς καὶ τα ἐπιτεύγματα παράλληλα.

ΠΟΛΛΟΙ οἱ συντελεστὲς τοῦ ἐνιαίου ἀποτελέσματος. Πρῶτα ἀπ' ὅλα ἡ πειθαρχημένη ἐνότητα καὶ ἡ ἀφοσιωμένη προσπάθεια. "Επειτα ἡ δημιουργικὴ σκηνοθεσία τῆς Μαριέτας Ριάλδη καὶ οἱ βοηθητικοὶ παράγοντες: 'Ο αὐτοσχεδιασμὸς στὴν κιθάρα τοῦ Νότη Μαυρουδῆ, τὸ τραγούδι τῆς Πετρῆ Σαλπέα, ἡ λυρικὴ ἀφήγησι τῆς Καίτης Χρονοπούλου, ἡ μουσικὴ ἐπένδυσι τοῦ Βασίλη 'Αργυροπούλου, τὰ σκηνικὰ τῆς Μίκας Λαμπροπούλου, τὰ κοστούμια - μάσκες τῆς 'Εσμέ Πηλείδη, τυλιγμένα μ' ἐφημερίδες ποὺ μέ μεγάλα γράμματα ἀναγράφουν τὰ συνταρακτικὰ γεγονότα τῆς ἐποχῆς, ὅπως ἡ δολοφονία τοῦ Κένεντυ, ὁ πόλεμος τοῦ Βιετνάμ, ἡ λιμοκτονία τῶν παιδιῶν τῆς Μπιάφρα κλπ. Καὶ τέλος —λάστ μπὺτ νὸτ λήστ— ἡ ἐκτέλεσι τοῦ ἔργου μὲ τὴν Μαριέτα Ριάλδη (ἀδελφή), τὸν Γιῶργο Χαραλαμπίδη (ἀδελφός), τὴν Φούλη Προδρομίου (μάνα), τὸν Νικηφόρο Γκίκα (πατέρας). τὴν "Αννα Ζαράκη (κόρη του). Κι' ἀκόμα τὸ ζευγάρι ἀγόρι - κορίτσι μὲ τὸν Σπ. Βερνίκο καὶ τὴν "Ολγα Κουτέλη καὶ ὁ Κώστας Τσιάνος, τὸ ἀνθρωπάκι ποὺ μπλέκει καὶ συνθλίβεται ἀπὸ τοὺς τρεῖς δημοσιογράφους - ἡγέτες, Τάκης Πειθῆς, Σ. Βερνίκος καὶ Τάσος Σιδέρης (ποὺ ὑποδύεται ἐπίσης καὶ τὸν φυλακισμένο). Οἱ ρόλοι δὲν εἶναι ἰσοδύναμοι. 'Αλλοι μικροὶ κι' ἄλλοι μεγάλοι. Πρωτεύοντες καὶ δευτερεύοντες. 'Αλλὰ ὅλοι ἀποδίδονται μὲ πειστικότητα ὑποβλητικὴ ἀπὸ τοὺς ἀντίστοιχους ἐκτελεστές. Μόνη μας ἀντίρρησι ὁ ἀπρόσεκτος χειρισμὸς τοῦ φωτισμοῦ.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΔΟΞΑΣ